

PRIDRUŽEVANJE PODJETIJ K ZADRUGAM

V začetku letosnjega leta so bila mlinska in druga podjetja pridružena kmetijskim zadrugam, o čemer smo že govorili v 9. številki (10. maja 1956) »Naša skupnost«. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustavljaju in prenehanju podjetij in obratov — ki je bila objavljena po drugemu plenumu Glavnega združne zvezce PLRJ — je ustavila to akcijo. Uredba je odločila, da je pridruževanje podjetij k kmetijskim zadrugam možno samo na temelju posebnih predpisov. Taki predpisi pa še niso bili objavljeni.

Po objavi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o kmetijskih zadrugah so bili pred organe delavskega upravljanja v podjetjih ponovno postavljene zahteve o pridružitvi k kmetijskim zadrugam ali poslovnim zvezam. Točkat so predlagatev dočeli podjetjem kratke roke za sprejem odločitev, pri čemer so upoštevali resen odpor, ki so ga v začetku leta pokazali ob podobnih predlogih organi samoupravljanja in kolektiv.

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o kmetijskih zadrugah, ki govorji o dejavnosti poslovnih zvez, določa predelavo ali dodelavo kmetijskih ali drugih pridelkov, ki jih pridelujejo ali odkupujejo kmetijske zadruge. To so razumele kot pravico, da se vsa podjetja, ki uporabljajo kot surovinu kmetijske pridelke, lahko pridružijo poslovnim zvezam.

Jasno je, da so se pri tem upoštevala sredstva, ki jih realizirajo taka podjetja, predvsem podjetja mlinske industrije. Ker se morajo sklidi obratov kmetijskih zadrug, ki ostanejo zadrugi, razdeliti tako, kakor je bilo dočeno na občnem zboru kmetijske zadruge z poslovne zveze, se kaže težnja, da bi čim več mlinskih podjetij spremenili v obrate kmetijskih zadrug. Zečeli so doseči kanaliziranje sredstev, ki so bila realizirana v industrijskih podjetjih in spremenjena v obrate kmetijskih zadrug, v kmetijstvo ali nudjenje pomoči napreduju kmetijstvu na račun industrijskih obratov.

Industrijska podjetja, ki uporabljajo kot surovinu kmetijske pridelke, morajo biti pripravljena, da ob dočenem času spremembo v predelajo kmetijske pridelke ob največjem možnem izkorisčanju njihovih koristnih sestavnih delov. To je najvažnejša naloga živilske industrije na liniji nudjenja pomoči kmetijstvu. Ta podjetja se trudijo, da bi obdržala sedanje zmogljivosti, le nečatera med njimi pa so si zagotovila sredstva za modernizacijo tehnološkega procesa, kar je prvi pogoj za boljše izkorisčanje surovin. Sredstva potrebna za vzdrževanje in razširitev sedanjih zmogljivosti in modernizacijo tehnološkega procesa, ki jih daje skupnost, se bodo povečala v skladu z našimi ekonomskimi možnostmi. Zmanjšanje teh sredstev bi ogrožalo prizadevanje, da se sedanje stanje obdrži in izboljša. Če vlogo kmetijskih za-

drug pri materialni pomoči na predku kmetijstva primerjamo s stanjem podjetij, ki bi jih bilo treba pridružiti k kmetijskim zadrugam ali poslovnim zvezam, vidimo, da bi tako pridruževanje škodljivo učinkovalo tako na zadruge kakor na pridružena podjetja.

Če gledamo na to zadevo s politične točke gledišča, je škodljivost take akcije že bolj izrazita. Praksa je pokazala, da se je v vseh kolektivih pojavi bolj ali manj resen odpor, ko je bilo postavljeno vprašanje pridružitve kmetijskih zadrugam. Dosečena pravica samoodločanja v osnovnih vprašanjih dela, poslovanja in razdelitve dohodkov v okviru družbenih norm je postala pridobitev, ki se je delovni kolektivi ne želijo odreči.

Dosedanja organizacija mlinskih podjetij je vsakokor eden izmed osnovnih vzrokov takšega odnosu do teh podjetij. Mlini so došli podobno kot samostojna podjetja za promet in predelavo žita, kot uslužnostni mlini in kot obrati trgovskih podjetij za promet z žitom. S prenosom odkupa kmetijskih pridelkov in žita na zadruge se je postavilo vprašanje pridružitve starih trgovskih podjetij z žitom h kmetijskim zadrugam. Ko so bile te zdržljive že opravljene, se je pojavila težnja, da bi se tudi mlini, ki so poslovali kot obrati teh podjetij, pridružili h kmetijskim zadrugam, kar ni bilo težavno glede na to, da je osnovna dejavnost podjetij bila trgovina. Kasneje so to akcijo prenesli tudi na tiste mline, ki so registrirani kot industrijska podjetja.

Določitev industrijskega statusa mlinskim podjetjem ali priznanje pravice do nakupa in prodaje surovin in pridelkov mlinskemu podjetju je kakor kaže, za doseg pravilne rešitev. S tem bi se izenacili pogoji poslovanja mlinskih podjetij s pogoji poslovanja drugih industrijskih podjetij, kar pomeni, da bi nakup in prodaja surovin v mlinski industriji bila del njenega poslovanja kot industrijske gospodarske organizacije.

Osnovni smisel podviga za reorganizacijo zadružništva je ustvaritev socialističnega gospodarstva močnih činiteljev, ki so sposobni organizirati kmetijskega pridelovalca in mu nuditi organizacijsko in ekonomsko pomoč zaradi napredka kmetijstva ali povečanja donosov. To pomeni, da bi vsa sredstva, ki bi nastala s poslovanjem zadruge, služila izključno za potrebe kmetijstva, kar je popolnoma razumljivo. Zamisel pridruževanja podjetij k zadrugam je nedvomno zasnovana na predpostavkah, da bi realizirana sredstva podjetij moralni uporabiti kot dodatna sredstva kmetijstvu.

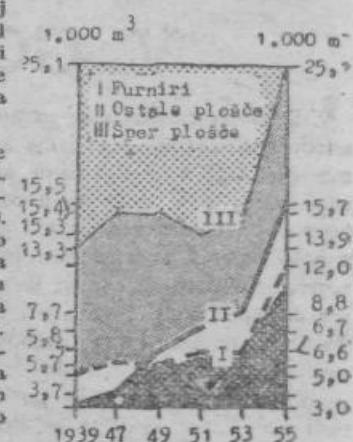
Pri tem se pozablja, da je zaradi napredka kmetijstva poudarjena tudi potreba po rekonstrukciji živilske industrije, da bi bila sposobna sprejeti in predelati kmetijske pridelke. To pomeni, da je treba hkrati z naporji za dvig kmetijstva rekonstruirati in modernizirati tudi živilske industrije, ali da je treba hkrati zagotoviti sredstva tako za kmetijstvo kakor za živilsko industrijo. Na tej liniji so uspehi skupnosti, ki se je odrekla

PREDELAVA LESA

Pri nas smo po vojni dokaj močno sekli gozdove. Že leta 1948 je bila sečna skoraj za polovico večja kakor pred vojno leta 1949 peče za tri četrtine. Glavni vzrok so bile velike potrebe po lesu za gradnjo in izvoz.

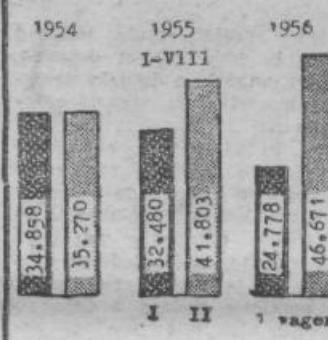
Predelava lesa na žagah je rasta še hitreje kakor sečnja. Leta 1950 je bila skoraj dva-krat večja kakor v letu 1939. Sekalj in predelovali smo mnogo več lesa, kot dopušča normalen prirast gozdov in je zato nastala nevarnost, da bi gozdovi začeli propadati. Zato se je odštej sečna polagoma zmanjševala, s tem pa tudi predelava lesa. Lani in predlan je bilo posekan manj lesa kakor v letu 1939.

Dosedanji rezultati

Višja stopnja predelave

IZVOZ PREDELANEGA IN NEPREDELANEGA LESA

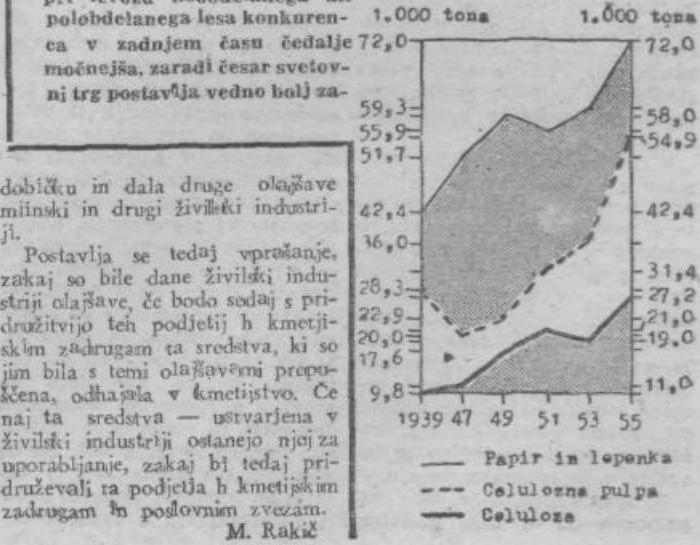
I. Predelan les (proizvodnja lesne industrije)
II. Nepredelan les (proizvodnja eksploracije gozdov)

hitevne pogoje glede kakovosti in drugih prodajnih pogojev.

Ze več let si prizadevamo, da bi lesno industrijo usposobili za visoko obdelavo lesa. Zgradili smo vrsto novih kapacitet za izdelavo lesnih plošč, montažnih stavb, celuloze in papirja. Proizvodnja je dosegla prve pomembne rezultate. Tako so lani izdelali za 2 in pol krat več raznih lesnih plošč kakor pred vojno. V tej količini so tudi umetne plošče, ki jih pred vojno sploh niso izdelovali. Izdelano je bilo 5 krat več pohištva kakor v letu 1939. (Vendarle moramo opozoriti, da je pohištvo večino maše vedno drago in nesodobno. Zato so ga na domačem trgu do predkratik predajali zato, ker pač ni bilo drugačnega, v tujini pa so ga le s težavo plastrali).

Naposled se je močno povzročila predelava lesa v drugih industrijskih panogah. Proizvodnja industrije papirja je na primer dvakrat večja od tiste v letu 1939. Tu je nov proizvod rotacijski papir, proizvodnja natron-vreč pa se je povečala za 7 kрат.

Vse to vsekakor moramo imeti še vedno za začetne rezultate v prizadevanju, da bi se lesna industrija usposobil za čim popolnejšo predelavo in izkorisčanje naših gozdnih zakladov. Nadaljnji razvoj bo potekal v tej smeri.

dobičku in dala druge olajšave mlinski in drugi živilski industriji.

Postavlja se tedaj vprašanje, zakaj so bile dane živilski industriji olajšave, če bodo sedaj s pridružitvijo teh podjetij h kmetijskim zadrugam ta sredstva, ki so jim bila s temi olajšavami prizadela, odhajala v kmetijstvo. Če naj ta sredstva — ustvarjena v živilski industriji — ostanejo njo za uporabljanie, zakaj bi tedaj pridruževali ta podjetja h kmetijskim zadrugam h poslovni zvezam.

M. Rakić